

המלכות והמקדש

הרב **שלמה חיים הכהן אבינר**

התורה היא בעיקר תורת הכלל

שאלתני - מיהו יהודי ציוני-דתי? תשובה: כל יהודי!

שהרי זהו עניינו של עם ישראל, כמו שנאמר לאברהם אבינו: "ואעשך לגוי גדול" (בראשית יב, ב), כלומר: אנחנו עם המיועדים לחיות חיי עם, עם ככל עם, עם מדינה וכסא שלטון ממלכתי, צבא וכלכלה, ויחד עם זה - עם גדול, גדול במעשיו הטובים גדול בקרבתו לא-להים.

אכן יותר מאוחר מתבאר בתורה, "כי מי גוי גדול אשר לו א-להים קרובים אליו... ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים". (דברים ד, ז-ח).

מי שלא הבין זאת, לא הבין שום דבר מהו עם ישראל ומהי תורה.

כי אנשים טובים וצדיקים באופן פרטי היו מעולם, לפני אברהם אבינו, בזמן אברהם אבינו ואחרי אברהם אבינו, ואכן, חסידי אומות העולם וצדיקי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא. אך אומה טובה וצדיקה, הוא עניין הרבה יותר מסובך. קידוש השם של כלל הוא הרבה יותר קשה, קשה, אבל הכרחי, שהרי איננו חיים כבודדים על פני כדור הארץ, אלא כעמים וכמדינות. מי שיתרכז רק בתיקון הנשמות הפרטיות ויפקיר את החיים הממלכתיים, הריהו מוסר אותם בידי התווה ובוהו, וכמובן גם חיי הפרט לוקים עקב זה.

הרב
**שלמה
חיים
הכהן
אבינר**

נולד ב-1943, בליון, צרפת.
מהנדס אלקטרוניקה.
עלה לארץ ב-1966.
שירת בצה"ל והשתתף במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום הכיפורים. למד בישיבות 'מרכז הרב' ו'חברון'.
הוסמך לרבנות בעבר.
רב קיבוץ לביא;
רב מושב קשת;
וכיום רב היישוב בית אל;
ראש ישיבת 'עטרת יהושלים' (עטרת כהנים) בירושלים.
חיבר עשרות ספרים בתחומים שונים: הלכה, חינוך, צניעות ועוד.

לא כן תורתנו, שאינה דווקא תורת הפרט אבל בעיקר תורת האומה, תורת הכלל, ומתוך כך: תורת הפרט מתוך הכלל.

מסע היסטורי ארוך בעקבות החזון

מכאן למסע ההיסטורי הארוך, אשר מוביל מאברהם אבינו למשפחת בני יעקב, ממשפחה זו לעם דרך כור הברזל במצרים, מהעם אל הארץ דרך המדבה, מן הארץ אל הממלכה דרך השופטים עד דוד המלך.

כאמור לעיל, מסובכת וקודרת היא המציאות הארצית, לכן על אף המאמצים הכבירים של גדולי המלכים והנביאים, נפלו מבחינה לאומית, גלינו מארצנו, ואחרי תקופת בית שני, אשר בעצם שימשה כמעבה, נכנסנו לתוך גלות ארוכה ונוראה.

כיוון שלא היינו מסוגלים להקים כיסא ממלכה של יושר וצדק, טהרה וקדושה, לא הייתה לנו זכות קיום בתור אומה עצמאית בארצה. לכן התפזרנו לבין האומות, אבל עם תקווה בטוחה שבבוא היום נוכל להקים ממלכה על יסודות הטוב והאוויר. החזון לא נמחק, לא נגנו לנצח, רק נתאחר בתגרת סיבוכי ההווה. זאת התקווה המשיחית, זאת תקוות הגאולה, אשר בעזרתה החזקנו מעמד לאורך גלותינו, כאשר אנו יונקים מעברנו הטוב וביתר שאת מן העתיד היותר טוב.

והנה הגלות פעלה את פעולתה של זיקוק וטיהור וזיכוכ, וכנסת ישראל הרגישה את עצמה מוכנה להקים ממלכה אשר תהיה יסוד כיסא ד' בעולם. מאותו רגע, השהייה בגלות הפכה לבלתי נסבלת והחל זרם אדיר של יהודים אל עבר הארץ, בהתקיימות חזון נביאינו.

בין הא-ל הגואל לעם הגואל

אכן, כאשר החלה להתעורר התשוקה לחזור לארצנו ולבנות בה את האומה, נחלקו הדעות בעולם היהודי הנאמן.

אלו אומרים: עלינו ליזום, לעלות ולבנות ואז ריבוננו של עולם יבוא לעזרתנו. אם נעזור לעצמנו, ד' יעזור לנו. קומה ונעלה בעזרת ד', כמו שהיה בתקופת שיבת ציון השנייה.

ואלו אומרים: לא כן, אלא עלינו לחכות בסבלנות עד אשר ד' יעשה גאולה לעמו. לא מרצוננו יצאנו אל הגלות ולא ברצוננו נחזור אל ארצנו. זו גזרה א-להית ועלינו לחכות וכאשר ריבוננו של עולם יביא לנו ישועה ממרומים, אנו נלך אחריו, לעזרת ד' בגיבורים, כמו שהייתה בגאולה הראשונה של יציאת מצרים.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק הרא"ה

1865-1935.

נולד בעיירה גריבה, מחוז
דווינסק, לטביה. מאבות
הציונות הדתית בדורות
האחרונים. עלה לארץ
ב-1904. רבה של יפו
והמושבות החדשות: הרב
הראשי של ירושלים, והרב
הראשי האשכנזי הראשון
בארץ ישראל וייסד את
הרבנות הראשית לארץ
ישראל. ייסד את ישיבת
'מרכז הרב' בירושלים.
חיבר עשרות ספרים
ומאמרים במגוון תחומים:
הגות יהודית, ארץ ישראל,
גאולה, ציונות דתית ועוד.

עד שבא הכתוב השלישי המכריע ביניהם, בין מצדדי האל-
הגואל למצדדי העם הגואל - הוא מרן הרב קוק, שאמר: ודאי ד'
הוא הגואל, אלא שמה שקורה עכשיו, זה נקרא שד' גואל, שהרי
יד ד' היא הפועלת בכול, בין בגלוי בין בסמוי, בין בנס בין בטבע,
בין בפסיקה בין בהיסטוריה. רבים שלוחים למקום, גם חכמת
החכמים וצדקת הצדיקים, גם כסל הטיפשים ורשעות הרשעים,
כולם עבדיו.

או במילים אחרות: היהודים הנאמנים מדברים על גאולה
עתידה ונחשקת, הציונים מדברים על תחיית האומה בארצה. בא
מרן הרב קוק והבהיר: חלום אחד הוא. מה שענינו הוא - בניין
הארץ, שיבת ציון והצעדים לקראת כיסא ממלכתי - זאת הגאולה,
או אתחלתא דגאולה, או עקבתא דמשיחא. ואנו נסיף כמובן גם
את הקמת המדינה, ניצחונות צבא ההגנה לישראל וחזרת מרכזי
התורה לארץ ישראל.

או אם תרצו: האומר דתי-ציוני או ציוני-דתי מודיע שיש
כאן שני מושגים נפרדים, שיכולים לחיות זה בלי זה. החרדים
הנם דתיים - והציונות נדרשת לגנאי. החילוניים בארצנו הנם
ציונים - והדתיות נדרשת לגנאי. כביכול באו הדתיים-הלאומיים
והודיעו: אין כאן סתירה, אין כאן זה או זה, אפשר זה וגם זה.
שני האידיאלים הנישאים האלה יכולים לדור בשלום בכפיפה
אחת. ואם לעתים מתגלה סתירה ביניהם, דלתי שכלם של נבוני
מחשבה נפתחות למען דעת כיצד נצליח לפשר ביניהם. כך גם
נוצר אידיאל הפשרנות. לא כדיעבד בלית ברירה, כחולשה כואבת,
אלא כאידיאל נישא ואמיץ של איחוד בין שונים על הצד הטוב
ביותר, למען תחיית האומה בארצה יחד עם תורתו.

אך אנו אומרים שאין כאן שני אידיאלים עצומים, שנקרא להם
דתיות וציונות, אלא תורה אחת של ד' אחד ושמו אחד. וזאת
התורה היא המלמדת אותנו שקידוש השם הגדול, הוא מלכות ד' בארץ ומלכות זו
החלה להופיע במדינת ישראל.

ציונות דתית - גוף ונשמה

אין כאן שני יריבים שיש לפשר ביניהם, כאשר לעיתים זה גובר ולעתים זה גובר.
אלא דבר אחד אחדותי ושלם, כאשר היחסים בין הדתיות והציונות, אפשר יהיה
לסמנם כיחסים בין הנשמה לבין הגוף.

אכן לעתים נראה, הן באדם הפרטי והן באדם הציבורי, שיש מתח ואף מלחמה בין הנשמה לבין הגוף. אך זהו מקסם שווא. גוף בלי נשמה אינו אלא בהמה, ונשמה בלי גוף אינה אלא נֶשֶׁד, יצור לא מהעולם הזה. אלא הגוף נותן לנשמה את בסיסה ועמידותה והנשמה נותנת לגוף אצילות ואורה.

אנו מודים שבראשית שיבת ציון שרר אי-אמון גדול בין חסידי הדתיות לבין חסידי הצינונות. לפעמים עיונות ולפעמים אף גרוע מזה, אדישות. החרדים מסרו נפשם לתורה ולמצוות, ליראת שמים ולמידות טובות, ולא ראו שום עניין בתחיית האומה בארצה, במדינה, בעצמאות ובצבא. לעומתם הציונים מסרו נפשם על בנין הארץ, על הקמת מדינה, על צבא ומלחמה וראו בכל התורה ומצוותיה שרידים ישנים של עולם שחלף, שמפריע לחזון החדש ובמקרה הטוב הנו מעמסה מיותרת.

עד שנוצר ציבור דתי-לאומי, שעמל לאגד את העולמות, והוא חש קורת רוח גדולה באותה רכיסה עליונה, אך לעתים חש בתוכו קרוע בין אותם עולמות.

לכן אנו אומרים שאין כאן שתי רשויות, אלא רשות היחיד, של יחידו של עולם. אין סתירה, אלא יש גוף ונשמה, ייחוד עליון של קודשא בריך הוא ושכינתיה, של תפארת ישראל עם כנסת ישראל.

ודאי הרבה אבני נגף אנו מוצאים בדרכנו, אבל אין זה מפני שטעינו ותעינו, אלא רק מפני שזו ראשית הדרך, או אמצע הדרך, והיא ארוכה וקשה, אבל אנו הולכים בה, בלי להסתכל אחורה, אלא רק קדימה נכוחה אל האור.

ואכן, בזה תלויה צעידתנו בדרך הזאת, בהתחזקות הייחוד של הדתיות והצינונות, החיבור בין הנשמה ובין הגוף. אי-ההבנה של אחדות שורשית זו, היא המקור של כל התקלות שלנו, כל החורבנות שלנו, הן בחומר הן ברוח. יש להעביר את האור מימין לשמאל ומשמאל לימין. להסביר לאנשי המעשה והבניין והעשייה והצבא והמדינה כי התורה איננה עיונית לכל מפעלם, אלא אדרבה, היא הערובה הפנימית והמעמיד הפנימי של כל מלאכתם. ויש להסביר לאנשי התורה והמצווה, שפל האור הגדול צריך להתגלות בתחתיות ארץ וזהו עוזו ותפארתו.

כשהאורות מתאחדים - שמחה גדולה בשמים ובארץ

האיחוד איננו איחוד מלאכותי, מאולץ ושטחי. הוא איחוד שורשי, ממקור ריבון של עולם, אשר ברא את כל העולמים כי התאוהו שתהיה לו דירה בתחתונים, ולא רק ברשות היחיד של חיי האדם, אלא גם ברשות הרבים. כאשר אורות אלו מתאחדים, אורות שמים ואורות ארץ, שמחה גדולה יש בשמים ובארץ גם יחד.

לכן, כאשר אנו שואלים מיהו יהודי ציוני-דתי, חייבים אנו להשיב: אם אתה אומר יהודי, ממילא אמרת ציוני-דתי, כלומר שלוחו של ריבון העולמים לחבר הציוני עם שורשו הדתי, לחבר ארץ ושמים, לעשות שלום בין העולמים.

חיבור המלכות לבית המקדש

"ומלכת שבא שומעת את נְטִמַע שלמה לשם ה'" - את גדולתו הא-להית העצומה של המלך הזה, "ותבא לנסותו בחידות" - חידות החיים, חידות מהות המין האנושי, חידות סוד המלוכה. "ותדבר אליו את כל אשר היה עם לבבה" - הציבה לפניו את השאלות הקשות והעמוקות ביותר. "ויגד לה שלמה על כל דבריה, לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה" - זאת חכמתו העליונה, חכמת התורה, המאירה כל מחשפי ארץ. "ותרא מלכת שבא את כל חכמת שלמה והבית אשר בנה" - חכמה ומלכותיות. "ותאמר אל המלך: אמת היה הדבר אשר שמעתי בארצי, על דברך ועל חכמתך. ולא האמנתי לדברים עד אשר באתי" - אכן קשה להאמין שאפשר לבנות ממלכה על יסודות הקודש. "ותראנה עיני והנה לא הוגד לי החצי, הוספת חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי. אשרי אנשיך, אשרי עבדיך אלה העומדים לפניך תמיד השומעים את חכמתך" - זהו קידוש השם הגדול וגם האושר הגדול. "יהי ד' א-להיך ברוך אשר חפץ בך לתתך על פסא ישראל, באהבת ד' את ישראל לעולם" - הכול מתחיל מסגולת ישראל המיוחדת. "וישימך למלך לעשות משפט וצדקה" - הוא שאמרנו, שממלכתנו היא למען משפט וצדקה.

אבל, תוך כדי הדברים, היה דבר גדול: "ותרא מלכת שבא ... עולתו אשר יעלה בית ד'" - כלומה, השביל מארמון המלוכה שעולה לבית המקדש, "ולא היה בה עוד רוח" (מלכים א, פרק י) - כמעט התעלפה, כאשר ראתה את החיבור בין המקדש ובין המלכות.

אכן, יהודי ציוני-דתי, המחבר את המלכות אל המקדש.

מוסדות צורת כהנים

ממוקמים סמוך לכותל המערבי, לאורך רחוב רחוב הגניא בעיר העתיקה, ירושלים. הישיבה הוקמה בכניין של ישיבת "תורת חיים", הישיבה היחידה שנשארה לאחר הכיבוש הירדני. בישיבה משלבים לימודים ישיבתיים ברמה גבוהה עם חיזוק הנוכחות היהודית בליבה של העיר העתיקה. הישיבה מדגישה את לימוד האמונה, אהבת העם והארץ.

